

ד"ר אייל דורון

להחזיר את תחושת השליטה – בזכות הדמיון של הילדים

“הרור הצעיר של היום”, נוהגים מכוגרים להיאנח ולומר, “זה לא מה שהיה פעם”. המשפט הזה, על הרור הצעיר והפוחו, חוזר כמעט בכל תקופה בהיסטוריה. ילדים ובני נוער מואשמים לרוב בפינוק יתר, בשימוש מופרז בטכנולוגיה, בחוסר מעש, לעיתים גם בפזיזות ובחוסר אחריות – והכל, כמובן, בניגוד כביכול להישגים של הרור המבוגר שהקים חברה מפוארת.

הסופר והחוקר אלפי קון מצא האשמות דומות בתחילת שנות ה־80, בשנות ה־60, בשנות ה־50 ובשנות ה־20 של המאה הקודמת, במאה ה־18 ואפילו במאה ה־8 לפני הספירה. כל דור ודור הנימוקים שלו לכך ש”הרור הצעיר של היום” הוא גרוע/שטחי/רדוד/מכור/מושפע/אלים יותר, בליווי אנחה עמוקה ומבט נוסטלגי אל העבר. הרי “פעם זה היה אחרת”.

צר לי לאכזב: אני מסתובב הרבה בשטח, ומתפעל לא פעם לפגוש ילדים ובני נוער ברחבי הארץ. הם סקרנים, מלאי יומה, מרבים להי תנדב ומעורבים רגשית במקום שבו נולדו וגדלו. אני משוחח איתם ונוכח בדבריו של דוד בן־גוריון: “הרור הצעיר עולה על כל קור־מיו”. האמת נמצאת, לכל הפחות, איפשהו באמצע.

חומלץ לחצוא, בשיתוף כל המשפחה, משחקים שיוצרים איים של ודאות: לקנות בקבוקי אלכוהול לכולם, ולראות מי מסיים את שלו ראשון; או לתלות שלט אזהרה לקורונה ליד הדלת: “בבית זה שוטפים ידיים בסבון ללא רחמים”

שיחה עם ילדים היא תמיד מסמך מרתק. פעמים רבות מה שמפחיד אותנו, המבוגרים, מת־קבל אצלם באדישות, ולהפך – מה שנראה לנו תמים וחסר מש־מעוּת, עלול לעורר בהם אימה. חוקרים מזכירים לנו שוב ושוב שלעולם לא נוכל באמת לראות את העולם כמו ילדים, וזו בדיוק הסיבה שמרתק לשוחח איתם. ילדים – אלו שמצוטטים בעי

מודים אלה ואלו שלא – מחפשים את הדרך היצירתית שלהם לארגן לעצמם את המציאות, לרוב באמצעות משחקים קטנים ומלאי דמיון. זהו עולם שבו אפשר לצעוק על הקורונה שתסתלק, או לספור בלטות כדי להעריך בדיוק רב מרחקים. כל פנטז שמחזיר את תחושת השליטה הוא טוב ומבורך. אפשר ומומלץ לעשות את זה עם כל המשפחה: למצוא משחקים קטנים שיוצרים לנו איים של ודאות. למה לא לקנות בקבוקי אלכוהול בצבעים שונים לכל אחד במשפחה, ולראות מי מסיים את הב־קבוק שלו ראשון? או למשל לתלות שלט אזהרה מפחיד לקורונה ליד הדלת: “זהירות, בבית זה שוטפים ידיים ומנקים בסבון ללא רחמים”?

הילדים של היום נהנים מיתרון אחד ברור: עולם מופלא של תוכן שרק מחכה שימצאו אותו ברשת. לפני משבר הקורונה, הורים הרחיקו את הילדים מהמסכים בטענה שהם גורמים לדיחוק חברתי ולניכור; והנה הגיע משבר הקורונה, ופתאום המסכים והטכנולוגיה הם הדרך היחידה לתקשר עם סבא וסבתא, החברים ובית הספר. הקורונה הזכירה לנו, לטוב ולרע, עד כמה העולם שלנו מחובר. חשוב לעודד את היל־דים שלנו ולאפשר להם לנצל את זה. זה לא יקרה אם נמשיך להיות בעיקר מבוהלים מטכנולוגיה, ונמשיך לדבוק בהכללות נוקשות כמו “מסכים הם סכנה”.

וירוס הקורונה הוא סימן ותזכורת עד כמה העולם משתנה וחסר ודאות. הוא יכול “להתהפך” עלינו ברגע. אנחנו חייבים לגלות פתיחות ויצירתיות כדי שנוכל, לפעמים, “להתהפך” עליו בחזרה.

הכותב הוא חוקר ומפתח חשיבה יצירתית, מחבר הספר “להמציא מחדש: הורות וחינוך במאה ה־21”

הביאה לדפוס: דניאל רוט־אבנרי